

گردشگری معدن در ایران / گردشگری معدن بهترین فرصت استفاده از معادن متروک / ظرفیت های ایران در گردشگری معدن / چه مناطقی مستعد برای توسعه گردشگری معادن ایران هستند؟

گردشگری معدن یکی از جدیدترین حوزه‌های گردشگری طبیعت یا همان ژئوتوریسم است که می‌تواند تجربه‌ای جدید و هیجان‌انگیز برای گردشگران رقم بزند.

گردشگری معدن از بهترین فعالیت‌های ژئوتوریسمی به شمار می‌رود. سایت‌هایی برای بازدید هدفمند از ابزار و آلات اکتشاف و حفاری معادن از دوران باستان در معادن متروکه تا ابزار نوین کاوش در معادن امروزی وجود دارد.

البته همه چیز به اینجا ختم نمی‌شود. چراکه این بازدید شما را با ناشناخته‌هایی از دل زمین، کانی‌ها و سنگ‌های گران‌بها، فعالیت‌های معدن‌کاران و میراث تاریخی آشنا کرده و قابلیت تبدیل یک معدن به مقصدی برای بازدید گردشگران و کسب درآمد پایدار از آن را به وجود می‌آورد.

موجودیت بسیاری از شهرها و جوامع جهان به وجود معادن فعال وابسته است. در حالی که شهرها و روستاهای بسیاری پس از اتمام فعالیت معادن به شهر ارواح تبدیل شده‌اند، چراکه ساکنان این شهرها که معیشتشان وابسته به فعالیت معادن بوده به امید جستجوی کار راهی شهرهای اطراف شده و پایان آن چیزی نبوده جز چهره‌ای زشت از معدنی متروک و روستاها و شهرهای خالی از سکنه اینجا بود که صنعت گردشگری راهکاری اندیشید تا این معادن متروک را به اسباب معیشت جوامع تبدیل کند و گردشگری معدن پدید آمد.

فعالیت معادن علاوه بر تاثیر مثبت اقتصادی و ایجاد اشتغال، به بخشی از میراث تاریخی و فرهنگی سرزمین‌های مختلف نیز تبدیل شده است. از قدمت معدن گرفته تا روش‌ها و ابزار حفاری می‌تواند در تاریخ یک سرزمین به‌عنوان میراثی ارزشمند خودنمایی کند. کم نیستند معادنی که هزاران سال قدمت دارند و از تاریخچه تا روش‌ها و ابزار حفاری آن‌ها گردشگران را علاقه‌مند به بازدید می‌کند.

از طرفی تغییر سلیقه گردشگران و علاقه ایشان به جست‌وجو برای مقصدهای جدید می‌تواند عامل مهمی برای بهره‌برداری از معادن در ارائه خدمات به گردشگران باشد. گردشگران در همه جای جهان هر روز به دنبال مقصدهای جدید، فعالیت‌های نو و تجربه اتفاقات جدید هستند و گردشگری معدنی می‌تواند برایشان فعالیت‌هایی خوشایند باشد.

همچنین استخراج مواد معدنی و به‌ویژه گهرسنگ‌ها همیشه برای مردم در حاله‌ای از رمز و راز بوده چراکه دسترسی به معادن برای افراد عادی میسر نبوده و حالا گردشگری معادن این فرصت را به افراد می‌دهد تا با شیوه‌های استخراج آشنا شوند.

گردشگری معدن؛ بهترین فرصت استفاده از معادن متروک

یک معدن متروکه که سال‌ها فعالیتی ندارد و کارگران آن برای تأمین معیشت خود راهی شهرهای اطراف شده‌اند، می‌تواند با تبدیل شدن به یک سایت زمین گردشگری به منبعی پایدار برای کسب درآمد تبدیل شود. هر چیزی در این معادن می‌تواند برای گردشگران جذابیت داشته باشد. از شیوه‌های حفاری مربوط به قرون گذشته تا نوع کانی‌ها و سنگ‌هایی که از آن استخراج شده است. حتی ابزار و ماشین‌آلات و مسیر حفاری هم می‌تواند برای گردشگران جذابیت داشته باشد.

از اقدامات جالبی که در گردشگری معادن متروکه می‌توان انجام داد برگزاری تورهای هدفمند برای بازدید از معادن، استفاده از کلاه و هدلامپ و تجربه‌ای شبیه به آن چیزی است که معدن کاران واقعی در دل زمین انجام می‌دهند.

ظرفیت های ایران در گردشگری معدن

خوشبختانه و به دلیل وجود معادن متروکه و فعال متعدد در کشورمان امکان توسعه گردشگری معدن با فرصت های بی شماری همراه است. توسعه این بخش از گردشگری با توجه به قابلیت های موجود در کشورمان می توان منجر به کسب درآمد پایدار، تغییر سلیقه گردشگران و رونق روستاها و شهرهای نزدیک به معادن شود.

وجود معادن متعدد در ایران اعم از معادن متروکه و معادن فعال می تواند زمینه ای برای ایجاد شغل و درآمد پایدار باشد. معادن روباز مس، طلا، آهن، سنگ های ساختمانی، گهرسنگ ها و سرب و روی در صورت بهره برداری اصولی در راستای ترویج صنعت گردشگری، می توانند به سایت های ارزشمندی برای بازدید گردشگران تبدیل شوند.

این سایت ها امکان بازدید از فرایند کاوش، فعالیت های آموزشی و تحقیقاتی، تجربه کاوش و استخراج، آشنایی با ماشین آلات و ابزار کار و نحوه استفاده از آن، ایجاد موزه معادن و مراکز تفسیر میراث و به خدمت گرفتن افراد متخصص و جویای کار را به دنبال خواهد داشت.

معادن پتاس خور و بیابانک

معادن پتاس خور و بیابانک نمونه‌ای بسیار عالی از کاربری معادن برای اهداف گردشگری است. دهکده نمکی خور در استان اصفهان واقع شده و یکی از مقصدهای ژئوتوریسمی کشور در حوزه گردشگری معدنی به شمار می‌رود. در این دهکده زیر ساختهای اقامتی، استخر شنا و حمام نمکی، آبشار نمکی و بهره بردن از پدیده‌های طبیعی مانند آسمان زیبای کویر و اجرای برنامه‌های رصد آسمان شب، کویرنوردی و بازدید از رمل‌ها و تپه‌های ماسه‌ای برای گردشگران فراهم شده و معادن پتاس خور و بیابانک را به یکی از بهترین جاذبه‌های زمین گردشگری و گردشگری سلامت در نواحی مرکزی کشورمان تبدیل ساخته است.

گردشگری معدن نمک گرمسار

وجود معادن نمک در گرمسار موقعیت بسیار خوبی برای توسعه گردشگری سلامت با استفاده از مواهب طبیعی است. نمک از گذشته‌های بسیار دور به‌عنوان کالایی ارزشمند استخراج و خرید و فروش می‌شده و اثرات درمانی این ماده معدنی در درمان بیماری‌های تنفسی و ریوی به اثبات رسیده است. ایجاد زیرساخت‌های اقامتی و پذیرایی در این محدوده می‌تواند اثرات اقتصادی بسیار مهمی برای شهرستان گرمسار به‌همراه داشته باشد.

معادن زغال سنگ در البرز مرکزی

وجود معدن فلورین در شهرستان سوادکوه استان مازندران یکی دیگر از سایت‌هایی است که توان بالایی در جذب گردشگران دارد. این معدن برای استخراج زغال سنگ و با حفر تونل مورد استفاده قرار گرفته و اکنون با ایجاد زیرساخت‌های لازم برای پذیرش گردشگران توان تبدیل شدن به یکی از سایت‌های ژئوتوریسمی استان مازندران را دارا است.

معدن فیروزه نیشابور

معدن فیروزه نیشابور قدیمی ترین معدل فعال جهان در استراخ سنگ فیروزه است. گفته می شود این معدن بیش از ۲۰۰۰ سال فعالیت دارد و نمونه‌ی سنگ استخراج شده از آن به دلیل ارزش و کیفیت در موزه لندن نگهداری می شود. این معدن به دلیل نزدیکی به دو مقصد توریستی مهم در شرق کشور (مشهد و نیشابور) می تواند به یکی از قطب‌های گردشگری معدن در کشورمان تبدیل شود گرچه در حال حاضر هم امکان بازدید از این معدن در قالب تورهای هدایت یافته میسر است.

معادن سرب و روی در نخلک انارک

یکی دیگر از فرصت‌های گردشگری معدنی در ایران، مجموعه معادن سرب و روی در بخش انارک شهرستان نائین است که با شروع فعالیت از سال ۱۳۸۹ فرصتی مناسب برای ترویج فعالیت‌های ژئوتوریسمی در کشورمان به وجود آمده است. این معادن حتی به لحاظ قدمت جزو میراث تاریخی کشورمان به شمار می‌روند چراکه سابقه حفاری و استخراج در آن به ۲۰۰۰ سال قبل می‌رسد و تکنیک‌ها و ابزار حفاری دوران باستان ایران خود می‌تواند جذابیتی برای بازدید از این معادن باشد.

معادن سرب و روی انگوران در استان زنجان

معادن سرب و روی انگوران واقع در استان زنجان بزرگ‌ترین معدن فعال کشور در حوزه استخراج سرب و روی است که به دلیل نزدیک بودن به طبیعت بکر و وجود جاذبه‌های زمین‌شناسی در منطقه می‌تواند یکی از مهم‌ترین سایت‌های زمین‌گردشگری در استان زنجان باشد.

معادن ایران در فهرست جاذبه‌های ژئوتوریسمی

فهرست معادنی که به‌عنوان منطقه مستعد برای توسعه گردشگری معادن شناسایی، بررسی و مورد تایید واقع شده‌اند.

معادن سرب و سیلیس شاکین در استان قزوین

معادن مس بایچه‌باغ و معادن سرب و روی انگوران در استان زنجان

معادن تراورتن سردارآباد در آذربایجان شرقی

معادن تراورتن قزل داغ در آذرشهر آذربایجان شرقی

معادن متروک طلای پس قلعه در دربند تهران

معادن نمک کوه‌دشت کهن در استان سمنان

معادن فیروزه نیشابور در استان خراسان رضوی

معادن نمک عمارلو در خراسان رضوی و در نزدیکی معادن فیروزه

معادن طلای طرقله در استان خراسان رضوی

معادن مس قلعه‌زنی در استان خراسان جنوبی

معادن زغال‌سنگ پروده طبس در استان خراسان جنوبی

معادن پتاس خور و بیابانک

معادن سرب نخلک

معادن متروک زیرزمینی مس باهو و معادن چاه‌خربزه در مجاورت نخلک در منطقه انارک استان اصفهان

معادن سرب و روی باما در استان اصفهان

معادن کوشک

معادن چادرملو و چغارت در استان یزد

معادن سرب دره‌زنجیر در استان یزد

معادن متروک سرب و روی دربند شهمیرزاد

معادن تراورتن اسک در جاده هزار در استان مازندران

گردشگری معدن و مراکز تفسیر میراث گردشگری

در کشورهای دیگر معدن پس از اتمام فعالیت و پایان ذخیره معدنی بازسازی شده و با تجهیز به مراکز تفسیر میراث گردشگری و خدمت گرفتن مفسرین میراث و راهنمایان ژئوتوریسم به سایت‌هایی برای بازدید گردشگران و برگزاری تورهای زمین‌گردشگری تبدیل می‌شوند.

درواقع فعالیت معدن در چهار مرحله اکتشاف، استخراج، فرآوری و مرمت و ساخت برای اهداف گردشگری صورت می‌گیرد و اگر همین مراحل درباره معدن موجود در کشور ما نیز انجام شود، می‌تواند به جای تبدیل شدن معدن متروک به معضلی زیست‌محیطی و بیکاری کارگران معدن بعد از اتمام ذخایر معدنی، زمینه‌ساز توسعه گردشگری معدن، ایجاد درآمد پایدار و توسعه مناطق روستایی باشد.

بهره‌بردن از دانش و تجربه راهنمایان زمین‌گردشگری، معدن‌کاران بازنشسته، کارشناسان معدن و کارشناسان سنگ‌ها و کانی‌ها، این تجربه را برای گردشگران لذت‌بخش و آگاهانه ساخته و بازدیدی هدفمند را به دنبال خواهد داشت.